

تبیین الگوی معماری جهت طراحی مرکز فرهنگی با رویکرد پایداری اجتماعی به روش چیدمان فضایی و با استفاده از نرم افزار Depth map*

سیده طیبه میرمعصوم نژاد^{۱*} حسین صفری^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات گیلان، ^۱t.mmasoomnezhad@gmail.com

۲- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات گیلان، Hossein.safari110@gmail.com

چکیده

امروزه تبیین معیارهای پایداری فضاهای زیستی با رویکرد پایداری اجتماعی از مهمترین موضوعات در حوزه برنامه ریزی معماری و شهری است، که باید در فرایند طراحی معماری مورد نظر قرار گیرد. هدف از این پژوهش ارائه الگویی جهت طراحی یک فضای عمومی مانند مرکز هنری با رویکرد پایداری اجتماعی با استفاده از نرم افزار دیزمپ است که جهت نیل به این هدف، ابتدا شاخص های موثر بر پایداری اجتماعی مورد مطالعه قرار گرفت و مطالعات حاکی از این بودند که پایداری اجتماعی در مقیاس معماری، به طور ویژه به انسان، نیازهای او، درک متقابل او از فضا یا همان خوانایی اشاره دارد و در واقع خوانایی یک کیفیت طراحی مربوط به یکی از نیازهای انسان در بعد پایداری اجتماعی میباشد. از این رو برای آنالیز این کیفیت طراحی از تئوری چیدمان فضا که اساس آن بر پیش بینی رفتار انسان در محیط و اثر متقابل پیکربندی فضا و رفتار اجتماعی انسان است، استفاده گردید و با آنالیز هشت نمونه از بناهای فرهنگی شاخص داخلی و خارجی، توسط نرم افزار دیزمپ سعی شد تا میزان خوانایی به صورت کمی و عددی بیان شود و مشخص شد فضاهایی که به صورت راهروهای ارتباطی و مسیرهای نسبتاً بلند و بدون مانع هستند و همچنین فرم های مرکز گرا و قابل تجمع، از درجه ی هم پیوندی و خوانایی متوسط (بین ۰.۴ تا ۰.۷) و بالایی (بیشتر از ۰.۷) برخوردارند. نتایج و ویژگی های طراحی مراکز با خوانایی متوسط و رو به بالا به عنوان یک الگوی طراحی پیشنهادی ارائه گردیدند. و میتوان گفت حداقل یک کیفیت طراحی مربوط به پایداری اجتماعی به صورت کمی اندازه گیری شده است که خود حرکتی نو در زمینه ی طراحی میباشد. امید است این تحقیق بتواند زمینه ای برای اندازه گیری و اثبات سایر کیفیت های طراحی مرتبط با نیازهای انسان در فضای زیستی او باشد تا در آینده طراحی های هدفمند و قابل دفاع داشته باشیم و نه صرفاً یک فرم معماری که از تنها از لحاظ بصری پاسخگوی محیط و انسانهای اطراف خود باشد.

کلمات کلیدی: پایداری اجتماعی؛ مراکز هنری؛ خوانایی؛ تئوری چیدمان فضا.

۱-مقدمه:

مراکز فرهنگی و هنری نقش مهمی در پویایی شهر دارند و زمینه ساز توسعه فرهنگی و محیط اجتماعی جامعه هستند و به علت مواجهه با اقشار مختلف مردم، استفاده از اصول پایداری اجتماعی در طراحی این مراکز موجب تداوم حضور آنان میگردد. (آذر و حسین زاده، ۱۳۸۷). منظور از پایداری اجتماعی ایجاد محیطی کالبدی است که رضایت استفاده کنندگان را طوری فراهم آورد که رفتارهای آنان همواره از یک نظم اجتماعی و هویت اجتماعی خاص خود تبعیت کند. این امر مستلزم آن است که مفاهیمی همچون، امنیت، خلوت، حفظ حریم خصوصی، قلمرو افراد و غیره در محیط ساخته شده رعایت شده باشد. این مفاهیم جزو مفاهیم اصلی الگوواره روانشناسی محیط است (طالبیان، مروارید زهرا، یکانی فرد، سیداحمد رضا، ۱۳۹۴) در واقع پایداری اجتماعی به معنای ارتقای کیفیت زندگی و خودتوانی اجتماعات محلی برای غلبه بر چالش ها و مسائل درونی و واکنش در برابر تغییرات بیرونی و مدیریت حفظ ارزش هاست. اهداف پایداری

^۱ t.mmasoomnezhad@gmail.com

*این مقاله برگرفته از مطالعات پایان نامه ارشد سیده طیبه میرمعصوم نژاد با عنوان "مرکز هنرهای نوین با رویکرد پایداری اجتماعی" است که با راهنمایی استاد گرامی، جناب دکتر صفری صورت گرفته است.